

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vetere Clerico, Monacho, Clerico-Monacho, Libri Tres

Primus veterem habitum: Secundus conuictum ac disciplinam: Tertius honores ac priuilegia describit

De Clerici, Monachi Vetere Institvto. Liber Primvs - Distinctus in tres Partes. In quibus, praeter veterem eorum habitu[m], multa quoque inserta de veste veterum laicorum. Breuiterq[ue] explicata singulorum origo, & antiquitas.

Landmeter, Laurentius

Lovanii, 1626

Cap. XX. Quis enim color vestis Clericalis.verosimile quod albus. Quare Cardinalium purpureus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11007

Ille in libro de resurrectione carnis. *Si (inquit) famulum tuum libertate mutaueris, et alba vestis nitore, et aurei annuli honore, et Patroni nomine, ac tribus mensaque honoratur.* Vestis igitur libertorum alba in Aphricâ, ac liberti noui in togâ apparebant, id est communi ciuium veste. Ita Tertulianum intellexit Lipsius.

CAPVT XX.

Quis olim color vestis Clericalis. verosimile quod albus. Quare Cardinalium purpureus.

ET hæc quidem generatim dicta sint de vestium colore. Descendo nunc speciatim ad Clericos. Et sermo mihi erit de eis qui post datam Ecclesiæ pacem vixerunt: tunc enim cepit se ordo Ecclesiasticus apertius, à laicis, in externo habitu discernere. Ac primùm de ijs qui lineam gestarunt suppono vt certum gestasse lineam candidam colore nimirum, quo vno Deum delectari Persarum magi adse-
rebant

ET MONACHORVM HABITV. 93
 rebant vt scripsit in Hieroglyphicis Pie-
 rius, Deoque maximè decorum vocat Ci- s. de Leg.
 cero. Quantum ad tunicam attinet, de e-
 ius colore notat ex Hieronymo Baronius,
 fuisse eum vt plurimum neque nigram,
 neque candidam, sed medij alicuius colo-
 ris. *Pullas* (inquit D. Hieronymus instruēs ep. ad
 Clericum) *vestes, æquè deuita ac candidas.* Nepos.
 Sed fortè D. Hieronymus non dissuasit
 vestem albam, sed candore artificioso splē-
 dentem, non λευκήν, sed λαμπράν, ob quā
 notatum fuisse Sisinnium Episcopum
 Nouatianum, refert Sozomenus. Placet l. 3. c. 2.
 igitur Baronio, vt receptior in Clero co-
 lor fuerit violaceus aut castaneus: niger
 autem tunc demum ab eo adsumptus,
 quando pluribus locis adsumptus mona-
 chismus, aut è monachis lecti Canonico-
 rum Episcopi.

Non fuisse tamen vniuersaliter vsum
 huius coloris à Clero receptum, aut non
 diu continuatum declarant, quæ scribit
 Anselmus Canonicus Leodiensis de Era- Capit
 clio Episcopo. *Ipse* (inquit) *inter cetera* Era lius
sedere
an. 259.

M 3

disci-

54 DE VETERE CLERICORVM
disciplinarum instituta, constituit, ut in Ad-
uentu & à Septuagesima vsque ad Pascha,
Clerus pullâ veste amiciatur: eo quod niger
color penitentia & afflictioni magis conue-
niat quam albus. Audis hic album colorem
in nigrum mutari. idque pro certo tantum
tempore.

Lr. cap.
232.

Addo Honorium Augustodunensem,
qui in suâ Gemma animæ, generatim
Clericis tribuit indumentum album.
Et non est quod quis existimet loqui
eum de Clericorum linea, quia de ea
pauillò post agit sub nomine Camisiæ.
Eandem sententiam docuit Iohannes
Mamburnus, adlegata pro se etiam S.
Hieronymi auctoritate, qui in epistolâ ad
Fabiolâ de veste Sacerdotali vel Clericali,
ait; *vestimenta sua non scindet quia candida
sunt, quia impolluta, quia agnum sequentia,
& de attonsa ovis confecta velleribus,* Sed
an locus ille Hieronymi seruiat pro-
posito, lectori arbitrium esto. Certum
enim, Hieronimum loqui de Sacerdote
Mosaico.

cap. 237
Iohannes
Mambur.
in suo
venaso-
rio.

Facit

Facit huc quoque quod scribit Herimannus Abbas, de Odone Ecclesiæ Tornacensis Scholastico. Hic cum vellet de sæculari clericatu cum quibusdam suis discipulis transire ad regularem, & se quædam offerrent impedimenta: de Concilio Haymerici Abbatis Aquiscinctinensis, mutato proposito, adsumpsit monachatum. *Nam (inquit Abbas) iuxta urbem habitatis, & fratres vestri iuniores à sæcularibus suis socijs decepti ad sæculum reducuntur, quia unus vester & eorum est habitus. Si autem monachi essetis, postea nullum de vestris tentarent reducere. quoniam cum monachorum niger sit habitus, Clericorum vero candidus: tanto horrore Clerici habent habitum monachicum, ut quem semel viderint monachum, nunquam deinceps dignetur habere sociũ.* Vides Clericis hic generatim adscribi habitum candidum. Et huc vsq; quædam monasteria Canonorum regularium in eodem habitu perseuerant: exëplo sunt, Ecclesiæ S. Victoris & Genoueuæ Parisijs, S. Medardi, Tornaci, & alibi.

Non

Non duravit autem in Clericis Tornacensibus albus color : sed postea vsi aliquando rubro, vt probant veteres in eâ Ecclesiâ picturæ, & monumenta, ac testatur Iohannes Cognatus in suâ Tornacensi Historiâ. Vnde vsque hodie pueri Symphoniaei in eâ Ecclesiâ in rubrâ tunicâ sunt ; Et in Ecclesijs B. Mariæ tam Parisijs quam Rothomagi in festis solemnioribus, ij Canonici, qui de Consilio Parlamenti Regij sunt. Quare colligas, non fuisse ab eis receptum aut in desuetudinē abiisse veterem canonem Concilij Narbonen.

Tom. 3.
cap. 30.

Conc.
Narbon.
habitum
cap. 38.

Vt nullus Clericorum purpurea induat vestimenta. Summus quoque Pontifex, & S. E. R. Cardinales, ob illius Sedis prærogatiuâ & celsitudinē purpurâ vestiuntur. Si enim Senatum suum Roma lato-clauo quondam vestiuit, quando, licet omnibus penè dominaretur gentibus, omnium gentium seruebat erroribus : quanto iustius, gloriosius eum ornauerit, quando ob trophæum Crucis Christi arcibus eius illatum, per sacram B. Petri Sedem orbis caput esse-

S. Leo.
Serm. 1.
in natali
Apost.

Et a,

Ha, latius praesidet religione diuina, quam vnquam dominatione terrena? sed nihil hic ornatus ad veteres Clericos. Primus enim Cardinalibus pilleum purpureum donauit Innocētius I V. auxit deinde eum decorem Paulus II. & totos vestiuit purpurâ. Vtrique finis fuit, hoc ornatu Cardinales monere, pro Pontificiâ authoritate vsque ad sanguinem certare. Eodem fine Innocentius III. V Vilhelmo Regi Scotorum pijsimo, miserat gladium cum Galero purpureo. vt refert Hector Boetius. Stimulus nimirum erat quamuis additus equo currenti, pro fide & pietate, nec sanguini parcere.

Similiratione, Pontifex hodie cuiuslibet Cardinali recens creato praeter purpuram, etiam Sapphirum mittit: tacitè insinuans specialiter ad eos pertinere illud Apostoli, *Nostra autem conuersatio est in caelis*. Est enim Sapphirus coloris caeli sereni. Item, oportere eos mente esse incorruptissimâ, quam non adulatio emolliat, fauor abducat, potentium minæ perturbât.

N

Est

*restis à
Lapide
ad 24.
Exod.*

Est enim Sapphirus sculpturæ inutilis, au-
ctore Plinio.
l. 37. c. 7

CAPVT XXI.

*Veterum & recentiorum Conciliorum circa
Clericorum habitum decreta.*

CÆterum de veste veterū Clericorū
an. 789. scripsit Conciliū Nicænum II. *Pris-
cis temporibus omnis sacratus vir, cum me-
diocri & vili veste conuersabatur. Omne
quippe quod non propter necessitatem, sed pro-
pter venustatem accipitur, elationis habet ca-
lumniam. Nam vt dixit eleganter D. Am-
in 1. ad brosius, Humilis habitus bonæ professioni
Tim. c. 2. conuenit, vt possit non aliud estimari quam
cernitur. Auditur enim Philosophus (inquit
Concil. Tertul.) cum videtur. Nam ipse habitus
Trid. sess. 29 c. 6. sonat. Laborauitque Ecclesia, veteri, me-
c. 3 de dio, recentiore æuo, Clericalem habitum
Refor. intra modestiæ limites coercere frequen-
Concil. tissimis constitutionibus quas omnes in-
Lateran. nouat Tridentinum. Hinc vetitæ vestes
sub Inno. 3. can. 16. fulgidæ, rubræ, virides, virgatæ, mani-
Turian. can. 23. cataæ,
7 Synod. 7
1173. 139*